

КУЛЬТУРНО-ФІЛОСОФСЬКІ ЗАСАДИ ХАРЧУВАННЯ У ВАЙШНАВСЬКІЙ ТРАДИЦІЇ

Майбутньому фахівцю галузі ресторанного господарства вкрай необхідно знати культурно-філософські засади харчування представників різних етносів та релігій. Метою нашого дослідження є аналіз харчової картини світу на матеріалі досвіду, накопиченого під час культурно-освітніх експедицій на території Індії в 2011–2017 р.

Переважна кількість індусів – *лактовегетаріанці*, які харчуються продуктами рослинного та молочного походження, уникаючи вбивства тварин не лише заради їжі, а й заради виготовлення хутряних та шкіряних одягу та взуття, не визнають меблів та автомобільних сидінь, обтягнутих натуральною шкірою тощо.

Молоко в цьому культурно-філософському контексті набуває поряд з фізіологічним сакрального значення. За вайшнавською традицією (вайшнавиїзм, або вішнуїзм – один із основних напрямків індусізму, відмінною рисою якого є поклоніння богу Вішну та його аватарам), душі, які в матеріальному тілі вели праведний спосіб життя, більше не народжуються в матеріальному світі, відлітаючи назавжди на щасливі планети та піднімаючись на більш високу еволюційну сходинку. Убивство тварини або будь-якої живої істоти позбавляє такої можливості. Найсуворішу заборону має вбивство корови, оскільки з прадавніх часів у ведичній культурі склалося ставлення до корови як до матері, яка всіх людей годує молоком.

За індійською міфологією, корова – священна тварина: у разі небезпеки мати-земля приймає форму корови й звертається по допомогу до можновладців. Форма корови – експансія початкової форми корів, що живуть на духовних планетах і перебувають під особливим покровительством Самого Господа. Як люди створені за Його образом та подобою, так і корови створені за образом і подобою корів із духовного царства. Тому будь-хто, якимось причетний до вбивства корови, буде народжуватися в матеріальному світі стільки разів, скільки волосинок на спині в корови, убитої з його вини або за його участі, що є суворим покаранням.

У ведичній літературі є молитва: «Мій Господь, Ти – благодійник корів та брахманів...» Сам світ у священних писаннях називають «го», що перекладається як *корова*, а доїння корів означає отримання основ релігії в рідкому вигляді.

У давньому аюрведичному тексті «Аштанга Санграха» молоку та молочним продуктам присвячено цілу главу під назвою «Кшир Варга», за якою в природі існують початковий та матеріальний його вияви. Початково молоко було океаном на планеті Шветадвіпа й убирало всю мудрість і спокій, що йшли від Верховної Особи Бога. Між початковим та матеріальним молоком є нерозривний зв'язок, використовуючи який можна впливати на людську свідомість. Силу розуму, отриману під час його споживання, необхідно закріплювати й збільшувати через спілкування з мудрими людьми та читання духовної літератури. Священні писання вважаються вайшнавами звуковим утіленням молока в цьому світі. У Ведах зазначено, що воно зіткане з любові, і коли корову поважають, люблять і ставляться до неї як до члена сім'ї, молоко набуває надзвичайних лікувальних властивостей.

Привертають увагу також принципи споживання молока. Вайшнави споживають його гарячим або теплим одразу після 3-разового кип'ятіння, для кращого засвоєння додаючи по 1/4 ч. л. сухого молотого імбиру або куркуми, фенхеля, кориці на 200-250 мл молока або 1/4–1/3 ч. л. молотого кардамону, а також шафран (від 5 до 12 жилок) і обов'язково мед або цукор відповідно до індивідуальної конституції людини. Молоко з шафраном зміцнює серце й нервову систему, покращує колір обличчя, сприяє хорошему настрою. Кількість молока визначається вранці за утворенням слизу та легкістю підйому. Його звичайна вечірня норма може варіювати від 1 ч. л. до 1,5 склянки. Індуси п'ють молоко або пізно ввечері, або рано вранці (в інший час воно заважає травленню). Кращий час для його пиття – з 19.00 до 20.00, після чого не споживається ніяка їжа. Повільно перетравлюючись, воно заспокоює активність мозку і впливає на розум, зникають погані сни, хвилювання, дратівливість, прокидається ентузіазм і віра в щастя. Оскільки в свідомості панує гармонія та спокій, зникають хвороби, особливо пов'язані з психічними розладами. Гнів, злість, заздрощі та прагнення причинити людям зло тягнуть за собою повну незасвоєваність молока, а доброта, милосердя, правдивість дозволяють перетравлювати навіть надмірну кількість спожитого молока. Святі й мудреці, що досягли високого рівня свідомості, знаючи цю особливість молока, намагалися харчуватися лише ним одним. Навіть якщо людина просто торгує молоком, змінює свою свідомість на краще.

Отже, знання культурно-філософських засад сприйняття певних харчових реалій представниками різних етносів та релігій, зокрема у вайшнавській традиції, сприятиме підвищенню професіоналізму майбутніх фахівців галузі ресторанного господарства.